

DENIEUWE OMGEVINGSWET

Antwoorden van het Rijk op de internetconsultatie Aanvullingswet bodem: wat vinden we ervan?

Redactie Bodem

Op 18 november 2016 publiceerde het Rijk haar antwoord op de door het bedrijfsleven, decentrale overheden, omgevingsdiensten, Technische commissie bodem, kennisinstututen, kadaster, brancheverenigingen, non-profit organisaties, adviesbureaus en burgers gestelde vragen en opmerkingen over de concept Aanvullingswet bodem. De redactie van Bodem heeft bodemprofessionals gevraagd wat zij vinden van de antwoorden van het Rijk. Teneur: weinig concreet, ontwikkend en ambitieus.

De Aanvullingswet bodem zal in 2019 deel uit maken van het stelsel van de Omgevingswet, en regelt een aantal zaken via een aparte wet om de overgang van de Wet bodembescherming (Wbb) - die op dat moment zal ophouden te bestaan - naar de Omgevingswet efficiënt te laten verlopen. De Aanvullingswet vertegenwoordigt dus straks de boedel van de Wbb in het stelsel met de Omgevingswet (Ow).

NORMENSYSTEMATIEK

Diverse partijen hebben hun zorgen geuit over de nieuwe normensystematiek, waarin de decentrale overheden verantwoordelijk zijn. In haar antwoord stelt het Rijk dat er een landelijk werkend stelsel van normen en regels komt voor het beheer van de bodem, uiteraard met de optie voor lokale afwegingsruimte. De vraag is dan wat er verandert ten opzichte van de huidige normensystematiek die ook die ruimte biedt.

GRONDWATER

In het concept van de Aanvullingswet Bodem wordt de ambitie uitgesproken om

in de uitvoeringsregelgeving verder vorm te geven aan een nieuw normenkader voor grondwater. Het Rijk wijst in dit verband op het tweede bodemconvenant, dat het grondwaterbeheer nog regelt in het oude stelsel, op de verantwoordelijkheden van de provincies voor de kwaliteit van het grondwater en op de EU richtlijnen in deze (Kaderrichtlijn water). Kortom, het Rijk delegeert het beheer van de kwaliteit van grondwaterlichamen naar decentrale overheden en de EU.

VERSNIPPERING KENNIS

Diverse partijen heb zorgen geuit over de versnippering van kennis en ervaring, en de behoefte aan nieuwe, lokaal inzetbare kennis, nu veel verantwoordelijkheden en taken centraal worden neergelegd. In haar antwoord benadrukt het Rijk de rol van de Omgevingsdiensten hierbij, en de uitvoering van de 'Kennisagenda bodem en ondergrond' die nog onder het tweede bodemconvenant tot stand zal komen. Het Rijk is financieel betrokken bij de realisatie van bodeminformatie in het digitale stelsel van de Ow, maar de rol van het Rijk als systeemverantwoordelijke in de organisatie van deze kennis is niet geregeld. Dit kan leiden tot concurrentie en ongelijke speelvelden bij de toepassing van kennis voor het beheer en de inrichting van de fysieke leefomgeving op de diverse decentrale niveaus.

VERENGING IN PLAATS VAN VERBREDING

In het werkveld van de bodemprofessional is onder STRONG en de bodemconvenanten veel vooruitgang geboekt met interdisciplinair en oplossingsgericht werken, waarbij bodem niet meer als een apart probleem wordt beschouwd, maar als onderdeel van een systeem waarvoor altijd een optimaal beheer mogelijk is. Deze innovatie in het milieubeheer kwam tot stand onder de verbreding van het bodembeleid (VROM 2003 en www.bodemambities.nl) en wordt beschouwd als een deel van de boedel van de Wbb (TCB 2016, advies A109). Op het congres Bodembreed in november 2016 bleek dat de professionals in het werkveld zich realiseren dat dit een competentie is die waardevol is voor het nieuwe milieubeleid onder de Ow, namelijk om

de duurzame benutting van de fysieke leefomgeving helpen te ontwikkelen. In de Aanvullingswet krijgt de verbreding geen aandacht.

GEBIED INGEPERKT TOT EEN ACTIVITEIT

Partijen hebben hun zorgen geuit over het beperkte werkingsgebied van de Aanvullingswet en de Ow, namelijk vooral gericht op activiteiten. Het is reëel om te vrezen dat veel van de huidige autonome overheidstaken op het gebied van bodembeheer, zeker in het landelijke gebied, daardoor buiten de werkingssfeer van de Ow vallen. Daardoor is het lastig om instrumenten te ontwikkelen waarmee ambities voor de vitale bodem gerealiseerd kunnen worden. Het Rijk geeft aan dat in de Nationale Omgevingsvisie op te pakken, maar deze staat los van de decentrale omgevingsvisies. Dit maakt een integrale systeemgerichte benadering, waarin alle bestuurlijke schaalniveaus een positie hebben, lastig.

SYSTEMBENADERING UIT ZICHT

Met de Aanvullingswet in de huidige vorm lijkt de aansluiting van het brede en goed ontwikkelde bodemwerkveld op het Omgevingsrecht door de Ow niet optimaal geregeld te worden. Decentralisatie kan tot verbetering in het beheer van de fysieke leefomgeving leiden, maar de verbindingen tussen bestuurslagen zijn kwetsbaar en de invulling is erg afhankelijk van de lokale ambities, incentives en capaciteiten. In de Ow is duurzame benutting van de fysieke leefomgeving een kernwaarde, die nog handen en voeten dient te krijgen. Er zijn dus kansen voor het milieubeleid: niet eenvoudig minder, maar eenvoudig beter, met nieuwe ontwikkelruimte. Concreet wordt dat helaas nog niet.

Het rijk zal een forse kluit hebben om de (h)erkende punten te verwerken. Het zou goed zijn als het proces daarin transparant met het werkveld wordt gedeeld, want dat wordt anders gevoeld, zo ervoer de redactie. Het proces van afstemming met decentrale overheden verloopt horend en de afspraken in het eerste Bodemconvenant zijn nog niet verwezenlijkt.